
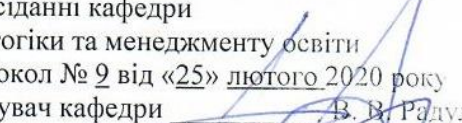

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

ПОГОДЖЕНО

на засіданні вченої ради факультету
педагогіки та психології
Протокол № 8 від « 3 » березня 2020 року
Декан А. Б. Рацул
на засіданні кафедри соціальної роботи,
соціальної педагогіки та психології

Протокол № від « » 2020 року
Завідувач кафедри О. А. Рацул

Обговорено і затверджено
на засіданні кафедри
педагогіки та менеджменту освіти
Протокол № 9 від «25» лютого 2020 року
Завідувач кафедри А. Б. Рацул

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ЦДПУ імені Володимира Винниченка
від «23» березня 2020 року № 43 -ун
Голова приймальної комісії
Ректор О. А. Семенюк

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

з педагогіки

**для осіб, які вступають на 2,3 курс, денної форми навчання
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста,
або ступеня (рівня) бакалавра, або вищого ступеня (рівня) вищої освіти,
або якщо ступінь бакалавра або вищий ступінь здобувається не менше одного
року та виконується в повному обсязі індивідуальний навчальний план
для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»
зі спеціальності 231 «Соціальна робота»**

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування – форма вступного випробування для вступу на основі здобутого ступеня вищої освіти або освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста/спеціаліста (або такого, що здобувається), яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Програма фахового вступного випробування для добору студентів на другий та третій курси навчання (вакантні місця набору 2016, 2017 року) передбачає виявлення рівня знань сучасного фахівця до теоретичних основ сучасної педагогічної науки: основних теоретичних положень розвитку особистості в системі освіти; теоретичних основ діяльності педагога і діяльності учнів у процесі навчання; теоретичних основ виховання; методів, організаційних форм навчання й виховання; вмінь застосовувати теоретичні положення у практичній діяльності.

Програма фахового вступного випробування з «Педагогіки» для вступників спеціальності 231 «Соціальна робота» включає такі розділи: загальні основи педагогіки, теорія та методика виховання, теорія навчання, школознавство.

Програма складається з «Пояснювальної записки», «Змісту програми», «Критеріїв оцінювання», «Рекомендованої літератури».

Завдання пакету сформовано згідно з вимогами до вмінь та здатностей майбутнього бакалавра і надають змогу оцінити початковий рівень знань у галузі педагогіки.

Вступник має продемонструвати високий рівень педагогічної підготовки, що включає: **знання** предмету і завдань педагогіки; умов розвитку,

- способів формування і виховання особистості; системи освіти в Україні;
- змісту педагогічної майстерності;
- змісту процесу виховання;
- принципів та методів виховання;
- способів формування наукового світогляду, форм та методів розумового, морального, естетичного, трудового, фізичного виховання;
- предмету і завдань дидактики;
- закономірностей, принципів, методів та форм навчання; інноваційних технологій навчання;
- основи управління педагогічними системами.

Форма проведення Фахове вступне випробування відбувається у письмовій формі на основі білетів за змістом пропонованої програми.

Структура екзаменаційного білета: Екзаменаційний пакет містить 30 білетів. Завдання білетів є рівнозначними за обсягом та складністю. Кожен білет складається з трьох теоретичних питань, які передбачають контроль знань з основних блоків педагогіки.

На виконання завдань білету відведено **80 хвилин** (1 астрономічна година, 20 хвилин).

Структура екзаменаційної оцінки. Для оцінювання відповідей вступників використовується 200-бальна шкала. Мінімальна позитивна оцінка вступного випробування складає 100 балів. Загальна оцінка дорівнює середній арифметичній оцінок за відповіді на всі завдання білету.

Час підготовки письмової відповіді за змістом усіх питань **80 хвилин** (1 астрономічна година, 20 хвилин).

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Загальні основи педагогіки

Предмет і завдання педагогіки

Предмет педагогіки. Основні категорії педагогіки: виховання у широкому соціальному значенні, виховання у широкому педагогічному значенні, виховання у вузькому педагогічному значенні, навчання, освіта. Розвиток педагогіки.

Теоретико-прикладний характер педагогіки. Завдання сучасної педагогіки.

Джерела сучасної педагогіки: народна педагогіка, педагогічні теорії та вчення прогресивних педагогів минулого; дані спеціально організованих педагогічних досліджень, досвід педагогів-новаторів. Природнична основа педагогіки. Методологічна основа педагогіки.

Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Розвиток, формування і виховання особистості

Поняття "людина", "особистість", "індивідуальність", "розвиток", "формування", "виховання". Види розвитку людини. рушійні сили розвитку людини. закономірності розвитку людини. Структура особистості. Основні ступені формування особистості.

Фактори формування особистості: біологічний (спадковість), соціальний (середовище та виховання). Властивості, які успадковують від народження. Вплив середовища на формування особистості. Вплив виховання на формування особистості.

Роль активності у розвитку особистості. Роль діяльності та спілкування у формуванні особистості.

Вікова періодизація в педагогіці. Критерії виділення вікових періодів. Характеристика періодів дитинства.

Система освіти в Україні

Поняття системи освіти. Законодавство України про систему освіти. Закон України "Про освіту", Закон України "Про загальну середню освіту".

Принципи системи освіти в Україні.

Структура системи освіти в Україні: дошкільна освіта, загальна середня освіта, позашкільна освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта, післядипломна освіта, аспірантура, докторантура, самоосвіта. Завдання ланок освіти, типи закладів. Освітні рівні в Україні. Освітньо-кваліфікаційні рівні в Україні.

Порівняння систем освіти в різних країнах.

Педагогічна майстерність

Професіограма педагога: властивості і характеристики особистості педагога, вимоги до психолого-педагогічної підготовки, обсяг і склад спеціальної підготовки, зміст методичної підготовки.

Суть поняття "педагогічна майстерність". Компоненти педагогічної майстерності: гуманістична спрямованість, професійні знання, здібності до педагогічної діяльності, вміння в галузі педагогічної техніки.

Поняття педагогічної техніки. Компоненти педагогічної техніки: вміння слідкувати за своєю зовнішністю, вміння в галузі техніки мовлення, вміння володіти своїм тілом: ходити, стояти, сидіти та ін., володіння мімікою, жестами, вміння в галузі психотехніки.

1. Теорія та методика виховання

Суть процесу виховання

Суть процесу виховання. Теорія авторитарного виховання. Теорія вільного виховання. Мета виховання – всебічний гармонійний розвиток особистості. Складові всебічного гармонійного виховання: розумове виховання, моральне виховання, трудове

виховання, естетичне виховання, фізичне виховання. Критерії вихованості. Сутність національного виховання.

Компоненти процесу виховання: природне, предметне та соціальне середовище, об'єкт впливу, організатор впливу. Природнича основа теорії виховання.

Основні етапи виховної діяльності. Діалектика виховного процесу. Рушійні сили процесу виховання.

Закономірності і принципи виховання.

Своєрідність виховного процесу.

Методи виховання

Поняття методу виховання, прийому виховання, засобу виховання. Критерії вибору методів виховання. Класифікація методів виховання.

Методи формування свідомості (методи переконувальності): роз'яснення, розповідь, бесіда, лекція, диспут, виховання прикладом. Вимоги до застосування методів переконувальності.

Методи формування поведінки: вправи і привчання, доручення, гра, режим, створення спеціальних виховних ситуацій. Умови ефективного застосування методів формування поведінки.

Методи стимулювання позитивної поведінки: педагогічна вимога, громадська думка, змагання, заохочення, покарання. Умови ефективного застосування методів стимулювання позитивної поведінки.

Методи самовиховання. Педагогічне керівництво процесом самовиховання.

Формування наукового світогляду

Завдання розумового виховання. Розвиток розумових сил і мислення (інтелектуальний розвиток). Культура розумової праці.

Поняття світогляду. Підсистеми наукового світогляду. Риси наукового світогляду. Групи світоглядних ідей.

Формування світогляду при вивченні навчальних дисциплін та організації позаурочної роботи.

Моральне виховання

Етика як методологічна основа теорії морального виховання. Поняття моралі. Завдання морального виховання. Моральна свідомість, моральні почуття, моральна поведінка. Моральна культура особистості.

Критерії моральної вихованості.

Зміст морального виховання. Формування національної самосвідомості. Патріотичне виховання. Виховання дисциплінованості, обов'язку і відповідальності. Виховання культури поведінки. Правове виховання. Екологічне виховання. Виховання непримиренного ставлення до алкоголю, нікотину, наркотиків. Статеве виховання.

Шляхи морального виховання: роз'яснення моральних норм, формування почуттів, формування моральної поведінки.

Естетичне виховання

Сутність естетичного виховання. Естетика – методологічна основа естетичного виховання. Основні категорії естетики: прекрасне, величне (піднесене, високе), потворне, нище (низьке), трагічне, комічне. Завдання естетичного виховання – формування естетичної культури як єдності естетичної свідомості, естетичних почуттів, естетичної діяльності. Естетичні знання, естетичне сприймання, естетичний ідеал, естетичний смак, естетична оцінка, естетичні погляди, естетичні почуття, естетична потреба, естетична діяльність.

Засоби естетичного виховання: природа, праця людей, естетичне середовище, мистецтво. Художнє виховання. Методи художнього виховання. Поняття художньо-творчої діяльності. Умови ефективності художньо-творчої діяльності. Форми позакласної естетичної діяльності.

Трудове виховання

Завдання трудового виховання. Види дитячої праці (побутова, навчальна, суспільно-корисна, продуктивна) та їх виховні можливості. Педагогічні вимоги до організації дитячої праці. Сутність та етапи професійної орієнтації. Завдання та шляхи економічного виховання.

Фізичне виховання

Завдання фізичного виховання. Поняття фізичної культури особистості. Зміст фізичного виховання. Засоби фізичного виховання: фізичні вправи, натуральні сили природи, гігієнічні чинники. Організаційні форми фізичного виховання: уроки фізичної культури, діяльність спортивних секцій, гуртків.

Позакласна та позашкільна виховна робота

Завдання позакласної та позашкільної виховної роботи. Принципи організації позакласної та позашкільної виховної роботи. Функції та права класного керівника. Форми виховної роботи. Колективні форми виховної роботи. Методик проведення класної години. Методика проведення етичної бесіди. Методика проведення диспуту. Методика проведення екскурсії. Групові форми виховної роботи. Методи проведення гурткових занять. Методика проведення конкурсів та вікторин. Форми індивідуальної виховної роботи.

2. Теорія навчання

Суть процесу навчання

Поняття навчання. Викладання та учіння як дві взаємопов'язані сторони навчання. Функції навчання: освітня, розвивальна, виховна.

Методологічні основи дидактики: теорія пізнання, діалектика, логіка. Суттєві ознаки навчання: подібність до наукового пізнання, прискорення індивідуального розвитку людини. Рушійні сили процесу навчання: внутрішні та зовнішні суперечності.

Основні етапи оволодіння знаннями: сприйняття, розуміння, запам'ятовування, систематизація, узагальнення, застосування. Рівні засвоєння знань. Основні етапи формування умінь.

Історичні типи навчання: догматичне навчання, пояснювально-ілюстративне навчання, проблемне навчання, програмоване навчання.

Принципи навчання

Поняття принципу та правила навчання.

Система принципів навчання: принцип зв'язку навчання з життям, теорії з практикою; принцип науковості навчання; принцип систематичності і послідовності навчання; принцип наочності навчання; принцип свідомості і активності навчання; принцип міцності знань, умінь та навичок; принцип доступності навчання; принцип індивідуалізації навчання.

Взаємозв'язок принципів навчання.

Зміст освіти

Поняття змісту освіти. Компоненти змісту освіти: система знань; досвід практичної діяльності (уміння та навички); досвід творчої діяльності, досвід ціннісного ставлення до оточуючого світу.

Види освіти: загальна, політехнічна, професійна. Вимоги до змісту загальної освіти. Поняття Державного стандарту освіти.

Поняття навчального предмету.

Навчальний план. Структура навчального плану. Інваріантна та варіативна складові навчального плану.

Навчальна програма. Структура навчальної програми. Принципи побудови навчальних програм: лінійності та концентричності.

Підручник та навчальний посібник. Види підручників. Вимоги до підручників.

Методи навчання

Поняття методу навчання, прийому навчання, засобу навчання. Структура методу навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання. Класифікація методів навчання на основі діяльнісного підходу.

Характеристика методів стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів: методи емоційного стимулювання, пізнавальна гра, навчальна дискусія, створення ситуації успіху.

Характеристика перцептивних методів навчання: словесних (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, інструктаж); наочних (ілюстрація, демонстрація, спостереження), практичних (вправа, практична робота, лабораторна робота). Сутність логічних методів навчання: індуктивний, дедуктивний, аналітичний, синтетичний. Проблемні методи навчання. Сутність проблемної задачі, етапи вирішення проблемної задачі. Проблемний виклад, частково-пошуковий метод, дослідницький метод навчання. Характеристика самостійної роботи як методу навчання.

Поняття контролю навчальних досягнень учнів, функції контролю, види контролю, об'єкти контролю та методи контролю. Поняття оцінювання навчальних досягнень, форми оцінювання, характеристика сучасної системи оцінювання навчальних досягнень учнів.

Критерії вибору методів навчання.

Педагогічні основи застосування технічних засобів навчання.

Форми організації навчання

Поняття форм організації навчання. Загальні та спеціальні форми організації навчання. Історія становлення класно-урочної форми організації навчання.

Урок як основна форма організації навчання у сучасній школі. Сучасні вимоги до уроку: санітарно-гігієнічні, дидактичні, психолого-фізіологічні, виховні. Типи уроків та їх структура. Підготовка вчителя до уроку: попередня та безпосередня.

Позаурочні форми організації навчання. Домашня самостійна робота, її види, вимоги до її організації. Специфіка організації самопідготовки в групах продовженого дня та школах-інтернатах. Екскурсія як позаурочна форма організації навчання. Специфіка семінару як форми організації навчання.

4. Управління педагогічними системами

Система управління освітою в Україні. Державні органи управління освітою: Міністерство освіти і науки України, обласне управління освітою, міський (районний) відділ освіти. Органи громадського самоврядування: Всеукраїнський з'їзд працівників освіти, обласна конференція педагогічних працівників, міська (районна) конференція педагогічних працівників.

Внутрішкільне керівництво. Органи самоуправління середнім загальноосвітнім навчально-виховним закладом: конференція (збори) колективу закладу, рада закладу. Педагогічна рада закладу. Функції директора середнього загальноосвітнього навчально-виховного закладу та його заступників. Планування роботи середнього загальноосвітнього

навчально-виховного закладу. Організація внутрішкільного контролю: об'єкти контролю, види контролю, форми контролю, вимоги до контролю.

Організація методичної роботи. Діяльність методичних об'єднань. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фахове вступне випробування відбувається у письмовій формі на основі білетів. Білет складається з трьох питань.

Відповіді абітурієнтів оцінюються за 200-бальною шкалою за кожне з завдань. Загальна оцінка дорівнює середній арифметичній оцінок за відповіді на всі завдання білету.

Мінімальний середній бал підсумкової оцінки, що дозволяє брати участь у конкурсі 100 балів.

Оцінювання відповідності вступників відбувається на підставі таких критеріїв:

- правильність відповідей;
- системність мислення;
- чіткість відповіді на запитання;
- ступінь усвідомлення матеріалу;
- розуміння основних теоретичних положень;
- володіння науковою термінологією;
- рівень аналітичної культури;
- самостійність міркувань, наявність власних суджень;
- вміння логічно викладати свої думки;
- вміння користуватися засвоєними теоретичними знаннями.

Кількісні показники	Критерії оцінювання відповіді вступника
200-170 балів	Вступник виявляє міцні, системні й глибокі знання з педагогіки, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, демонструє досконале знання і розуміння основних теоретичних положень, володіє науковою термінологією, самостійно аналізує та оцінює педагогічні явища, виявляє і обґрунтовує причинно-наслідкові зв'язки, робить самостійні обґрунтовані висновки, виявляє вміння логічно викладати свої думки
169-130 балів	Вступник самостійно відтворює навчальний матеріал, виявляє знання і розуміння основних теоретичних положень, допускає незначні помилки під час пояснення окремих педагогічних явищ та у формулюванні наукових термінів, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, самостійно аналізує та оцінює педагогічні явища, застосовує знання у стандартних ситуаціях, робить самостійні, але недостатньо чіткі висновки, виправляє власні помилки, виявляє вміння логічно викладати свої думки.
129-100 балів	Вступник самостійно, але неповно відтворює навчальний матеріал, виявляє недостатній рівень знань й розуміння основних положень педагогіки, допускає помилки під час пояснення окремих педагогічних явищ та у формулюванні наукових термінів, з допомогою викладача оцінює педагогічні явища, застосовує знання у стандартних ситуаціях, робить не чіткі висновки, частково дотримується логіки під час викладення своєї думки.
99-0 балів	Вступник виявляє поверхові знання й розуміння основних положень педагогіки, відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження); допускає суттєві помилки під час

	пояснення педагогічних явищ та у формулюванні наукових термінів, оперує лише загальними фразами, не виявляє вміння логічно викладати свої думки, необхідні практичні навички не сформовані.
--	---

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар В.І. Дидактика / В.І. Бондар. - К., 2005. - 264 с.
2. Вишневецький О.Л., Кобрій О.М., Чепіль ММ. Теоретичні основи педагогіки: Курс лекцій / За ред. О.Вишневецького. – Дрогобич: Відродження, 2001. – 268 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр Академія", 2001. – 576 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] Вид. 2-ге, перероб., доп. / Н.П. Волкова. - К.: Академвидав, 2007. - 616 с. (Альма-Матер).
5. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: Теорія та історія: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995. - 237 с.Галузяк В.М.,
6. Гречаник, О.Є. Діяльність класного керівника з розвитку учнівського колективу / О.Є.Гречаник // Управління школою (Основа). – 2011. – №22-24. – С. 26-31.
7. Дем'янюк Т. Д. Організація виховного процесу в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі: науково-методичний посібник. — Суми: ТОВ Видавництво «Антей», 2006.
8. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
9. Друзь З.В. Виховні технології в сучасній школі / З.В. Друзь. – Кривий Ріг : КДПУ, 2005. – 256 с.
10. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів - Чернігів, 2002. – 528 с.
11. Енциклопедія освіти / Академ. пед. наук; гол. ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
12. Єремєєва В.М. Технологія вивчення основ дидактики. – Житомир: Житомирський педагогічний університет, 2000. - 54 с.
13. Загвязинский В.И. Теория обучения: Современная интерпретация: учеб. пособие [для студ. высш. пед. учеб. заведений] / В.И. Загвязинский. -М.: Издательский центр “Академия”, 2001. - 192 с.
14. Інноваційні та інтерактивні технології навчання: Довідник /Упоряд. Б.Бричок. - Рівне, 2004. - 42 с.
15. Кларин М. В. Технология обучения: идеал и реальность / М.В.Кларин. - Рига: Эксперимент, 1999. - 180 с.
16. Конституція України: [зі змін. та допов., внесеними Законом України від від 21 лютого 2014 року N 742-VII]. – Харків: Фактор, 2015. – 118 с.
17. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підруч. / А.І. Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. - К.: Знання-Прес, 2004. - 418 с.
18. Лозова В.І., Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посіб./В.І. Лозова, Г.В. Троцько. - Харків: “ОВС”, 2002. - 400 с.
19. Максимюк С.П. Педагогіка: навч. посіб./ С.П. Максимюк - К.:Кондор, 2005. - 667 с.
20. Малафійк І.В. Дидактика: навч. посіб./І.В. Малафійк. - К.: Кондор,2005.-398 с.
21. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: навч. посіб. / С.М.Мартиненко, Л.Л. Хоружа. - К.: МАУП, 2002. - 176 с.
22. Мойсеюк Н. Є Педагогіка: навчальний посібник / Н. Є. Мойсеюк. – 5-те вид., доп. і перероб. – Київ : [б. в.], 2009. – 656 с.

23. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навч. посіб. / Н.Є. Мойсеюк - К., 2001.-608 с.
24. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
25. Недільська, І.І. Співпраця класного керівника, учнів і батьків із профілізації класу / І.І.Недільська // Виховна робота в школі. – 2011. – №2. – С. 12-15.
26. Нечипоренко, І. Творчість класного керівника / І.Нечипоренко // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2010. – №10. – С. 32-35.
27. Нурєєва, О.С. Класний керівник та його команда / О.С.Нурєєва, О.В.Скворчевська // Класному керівнику. Усе для роботи. – 2009. – №3. – С. 2-6.
28. Омеляненко, В.Л. Теорія і методика виховання: навч. посіб. / В. Л. Омеляненко, А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2008. – 415с.
29. Пагута Т.І. Теорія навчання (Дидактика): метод, рекомендації [для викл. і студ. вищ. пед. навч. закл.] / Т.І. Пагута. - Рівне: Тетіс, 2000. - 45 с.
30. Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. / Степан Сергійович Пальчевський. – К. : «Каравела», 2007. – (Серія: Вища освіта в Україні). – 576 с.
31. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навч. посіб. / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І. Зеленкова, Г.Ю. Лаврешина. - К.: Знання, 2006. - 252 с.
32. Педагогіка: Хрестоматія / [уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко].- [2-ге вид., стер.]. -К. : Знання-Прес, 2006 - 700 с.
33. Педагогіка: підруч. [для пед. ін.-тів та ун.-тів] / [ред. кол. М.Д.Ярмаченко тощо].- К.: Вища школа, 1986. - 54 с.
34. Педагогічні технології: навч. посіб. / О.С.Падалка, А.С. Нісімчук, І.О.Смолюк, О.Т. Шпак. - К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1995.-253 с.
35. Полякова Г.А.Педагогіка: навчальний посібник / Г.А.Полякова, Т.А.Борова. - Х.: Вид. «ІНЖЕК», 2011. - 368 с.
36. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка: навч.-метод, посіб./ М.Г. Стельмахович. - К.: Фірма «Віпол», 1997. - 231с.
37. Сучасні педагогічні технології: навч.-метод, посіб. / [автор-укладач Федорчук Е.І.]. -Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006. - 125 с.
38. Фіцула М. М. Педагогіка: Навч. посб. Вид. 2-ге, випр., доп. / М. М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с. (Альма-матер).
39. Хриков С. М. Управління навчальним закладом: [навч. посіб.] / С. М. Хриков. – К.:Знання, 2006. —192с.
40. Чайка В. М. Основи дидактики: навч. посіб. для студ. вищих пед. навч. закладів / В. М. Чайка. – К. : Академвидав, 2011. – 240 с.
41. Ягупов В. В. Педагогіка: Навчальний посібник / В. В. Ягупов. – Либідь, 2002. – 560 с.
42. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: навч. посіб. / Н.В. Якса. -К.: Знання, 2007. - 358 с. - (Вища школа ХХІ століття).

“Погоджено”

Заступник голови фахової атестаційної комісії факультету педагогіки та психології зі спеціальності 231 Соціальна робота,
завідувач кафедри соціальної роботи _____ Рацул О.А.